

Aanwijzing voor de kandidaat

Als in een vraag staat dat je een hoofd- of kernconcept moet gebruiken, dan gebruik je in het antwoord die elementen uit de omschrijving van het hoofd- of kernconcept die nodig zijn om de vraag juist te kunnen beantwoorden.

Opgave 1 Geluk

Bij deze opgave hoort tekst 1.

Inleiding

Deze opgave gaat over het meten van geluk.

Gebruik tekst 1.

2p 1 Leg op grond van tekst 1 uit dat cultuur plaatsgebonden is. Gebruik in je uitleg:

- het kernconcept cultuur;
- een voorbeeld uit tekst 1.

Stel dat je informatie wilt verzamelen over de redenen (motieven) die mensen geven voor de mate waarin zij zich gelukkig voelen. Je wilt als onderzoeksmethode mondelinge interviews gebruiken.

2p 2 – Geef een **voordeel** van mondelinge interviews als onderzoeksmethode voor een onderzoek met deze doelstelling.
– Geef een **nadeel** van mondelinge interviews als onderzoeksmethode voor een onderzoek met deze doelstelling.

Stel dat je informatie wilt verzamelen over de redenen (motieven) die mensen geven voor de mate waarin zij zich gelukkig voelen. Het onderzoek moet voldoen aan de eisen van sociaalwetenschappelijk onderzoek. Een van deze eisen is de eis van validiteit.

2p 3 – Geef aan wat er bij sociaalwetenschappelijk onderzoek wordt bedoeld met de eis van validiteit.
– Leg uit wat je als onderzoeker moet doen om bij een dergelijk onderzoek naar redenen (motieven) te voldoen aan de eis van validiteit.

Het Brabantse onderzoeks- en adviesbureau PON deed onderzoek naar geluk onder Brabanders. Om de mate van het geluksgevoel te meten, is aan de mensen gevraagd: “Hoe gelukkig voelt u zich vandaag?” en “Hoe gelukkig voelde u zich de afgelopen maand?”

Sommige wetenschappers hebben kritiek op het vragen naar hoe gelukkig iemand zich de afgelopen maand voelde. Selectief onthouden is van invloed op het referentiekader van mensen.

- 2p 4 – Leg uit op welke wijze selectief onthouden van invloed is op het referentiekader van mensen.
- Beredeneer op welke wijze dit referentiekader van invloed kan zijn op het geluksgevoel van mensen.

Gebruik in beide antwoorden een omschrijving van het begrip referentiekader.

Het Brabantse onderzoeks- en adviesbureau PON deed onderzoek naar geluk onder Brabanders. Aan het onderzoek hebben bijna 1.100 inwoners van Brabant meegedaan. De inwoners uit deze steekproef noemen we respondenten.

- 2p 5 Leg uit waarom je als onderzoeker rekening moet houden met de achtergrondkenmerken van de respondenten. Gebruik in je uitleg een omschrijving van het begrip representativiteit.

Het Brabantse onderzoeks- en adviesbureau PON deed onderzoek naar geluk onder Brabanders. Er is in het onderzoek aan Brabanders de volgende vraag gesteld: “Hoe sterk voelt u zich Brabander?”. Hiermee wordt de sociale identiteit van Brabanders gemeten.

- 2p 6 – Geef een omschrijving van het begrip sociale identiteit.
- Leg uit waarom met de vraag die aan Brabanders is gesteld de sociale identiteit van Brabanders wordt gemeten. Gebruik in je uitleg een omschrijving van het begrip sociale identiteit.

De Erasmus Universiteit Rotterdam heeft onderzocht wat de samenhang is tussen maatschappelijke kenmerken van landen en hoe gelukkig mensen zich voelen.

Er is onderzocht of mensen de afgelopen maand voor een organisatie vrijwilligerswerk hebben gedaan.

- 1p 7 Leg uit welk kernconcept in deze vraag over vrijwilligerswerk te herkennen is. Noem in je antwoord de naam van dit kernconcept.

De Erasmus Universiteit Rotterdam heeft onderzocht wat de samenhang is tussen maatschappelijke kenmerken van landen en hoe gelukkig mensen zich voelen.

Er is onderzocht welk beeld mensen hebben van de effectiviteit van de rechterlijke macht. De rechterlijke macht is onderdeel van het rechtssysteem.

- 1p 8 Leg uit dat het rechtssysteem een sociale institutie is. Gebruik in je uitleg het kernconcept sociale institutie.

Opgave 1 Geluk

tekst 1

Geluk en groei

Eigenlijk gaat het pas heel kort over (economische) groei als maatstaf voor vooruitgang. De uitvinding van het Bruto Binnenlands Product (BBP)¹ ruim tachtig jaar geleden heeft daar in niet geringe mate aan bijgedragen. Het is de maatstaf voor hoe een land ervoor staat. (...) De laatste vijftig jaar wordt het BBP

5
10
15

steeds meer gelijkgesteld met materiële welvaart, of – in bredere zin – met vooruitgang.

Nog los van het feit dat economische groei door de diensten- en internet-economie steeds ongreijpbaarder, en dus moeilijker meetbaar wordt, biedt

het BBP zo wel een erg eenzijdige kijk op de 'staat van het land'. Duurzaamheid en sociale aspecten van groei worden bijvoorbeeld niet meegerekend. (...) Daarom pleiten wetenschappers al jaren voor de toevoeging van een aantal 'geluks-indicatoren' aan de reguliere

20
25
30

economische maatstaven om de kwaliteit en vooruitgang van een samenleving te meten. Tot nu toe gebeurt dat nauwelijks. Een uitzondering is de 'geluksindex' van het bergstaatje Bhutan: hier telt het Bruto Nationaal Geluk (BNG) boven de maat van het BBP.

bron: Brabantkennis

noot 1 Het Bruto Binnenlands Product is het totale inkomen dat binnen een land wordt verdiend.

Opgave 2 Langdurige armoede in Nederland en Europa

Bij deze opgave horen de teksten 2 en 3 en tabel 1.

Mensen die in armoede leven hebben minder inkomen dan mensen die niet in armoede leven.

- 2p 9 Leg uit dat er bij armoede sprake is van een verhoudingsvraagstuk. Gebruik in je uitleg:
- het hoofdconcept verhouding;
 - een kernconcept bij het hoofdconcept verhouding.
- Noem in je antwoord de naam van dit kernconcept.

Gebruik tekst 2.

- 2p 10 Leg uit dat armoede samenhangt met sociale uitsluiting. Gebruik in je uitleg:
- een component van sociale uitsluiting;
 - een voorbeeld van deze component uit tekst 2.

De trend van het verdwijnen van vaste banen zal volgens tekst 2 doorzetten.

- 2p 11
- Is het verdwijnen van vaste banen als een oorzaak van armoede een voorbeeld van positietoewijzing of van positieverwerving?
 - Leg je antwoord uit en geef daarbij een omschrijving van het begrip positietoewijzing of positieverwerving.

Gebruik tabel 1.

Stelling: in Nederland is er sprake van een open samenleving.

- 2p 12 Geef op grond van tabel 1 een argument **voor** de stelling. Gebruik in je argumentatie:
- een gegeven uit tabel 1;
 - een kenmerk van een open samenleving.

Uit onderzoek van het Centraal Bureau voor de Statistiek blijkt dat 8% van de personen van wie de ouders in 1989 boven de lage-inkomensgrens leefden, in 2013 zelf een laag inkomen had.

- 1p 13 Leg uit of er bij deze personen sprake is van sociale mobiliteit. Gebruik in je uitleg een omschrijving van het begrip sociale mobiliteit.

Gebruik tekst 3.

In 2016 maakten lidstaten van de Europese Unie (EU) afspraken om armoede in Europa aan te pakken.

- 3p 14 Leg uit dat er bij de Europese aanpak van armoede sprake is van samenwerking. Gebruik in je uitleg:
- **drie** elementen van het kernconcept samenwerking;
 - bij elk element een voorbeeld uit tekst 3.

Gebruik tekst 3.

Het systeemmodel van politieke besluitvorming kent omgevingsfactoren die van invloed zijn op de politieke besluitvorming.

- 2p 15 Leg uit dat omgevingsfactoren van invloed zijn geweest op de politieke besluitvorming over de aanpak van armoede. Gebruik in je uitleg:
- een omgevingsfactor uit tekst 3;
 - een voorbeeld uit tekst 3 om de invloed van deze omgevingsfactor op de politieke besluitvorming te illustreren.

Opgave 2 Langdurige armoede in Nederland en Europa

tekst 2

(...) Volgens het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) verkeren zo'n 600.000 Nederlanders in min of meer chronische armoede, van drie jaar of langer. (...)

Het totaalaantal armen (dus langdurig én kortstondig) lag volgens het SCP in 2013 op 1,25 miljoen. Ruim 850.000 mensen waren zo arm dat ze zelfs te weinig hadden voor de noodzakelijke levensbehoeften, zoals eten, woonruimte en kleding. De rest van de armen kon nog net het hoofd boven water houden, ook al

15 verdienden ze maar net boven de 1.000 euro netto per maand. (...) Het is volgens de onderzoekers 'onzeker' of de armoedecijfers zullen dalen nu de economie weer aantrekt.

20 Onderzoeker Stella Hoff (...) verwacht in ieder geval niet dat ze terugkeren tot het niveau van voor de crisis (...). Dat komt volgens haar omdat veel van de huidige armoede 25 samenhangt met een trend die al voor de crisis inzette en nog onverminderd doorgaat: het verdwijnen van vaste banen. (...)

bron: Trouw van 1 maart 2016

tabel 1

De inkomenspositie in 2013 van personen van wie de ouders in 1989 een langdurig laag inkomen hadden

personen in huishoudens met laag inkomen	20%
personen in huishoudens met langdurig laag inkomen	4%

naar: Centraal Bureau voor de Statistiek (2015)

tekst 3

EU-landen committeren¹⁾ zich aan armoedeaanpak

Meer inzet op de bestrijding van armoede en leren van elkaars aanpak: dat is de inzet van de lidstaten van de EU. Vandaag
5 stemden alle EU-landen in met de Raadsconclusies²⁾ waarin dit is afgesproken. Daarbij wordt een boekje verspreid met praktische voorbeelden van armoedebestrijding
10 in Europa.
Over vier jaar moet het aantal mensen dat in armoede leeft in Europa met 20 miljoen zijn afgenomen in vergelijking met 2008.
15 Staatssecretaris Klijnsma van sociale zaken heeft deze afspraak uit 2010 weer onder de aandacht gebracht

tijdens het Nederlandse voorzitterschap van de EU. (...)

- 20 Met de raadsconclusies committeren de EU-landen zich aan het voorkomen en tegengaan van armoede en sociale uitsluiting, door middel van een integrale aanpak. (...)
- 25 De economische crisis heeft een flinke knauw gegeven aan het streven om het aantal mensen dat in armoede leeft met 20 miljoen te reduceren. De afgelopen jaren is het
30 aantal mensen dat in armoede leeft in Europa juist toegenomen. (...)
Voor Klijnsma reden om dit onderwerp het afgelopen half jaar hoog op de EU-agenda te zetten. (...)

bron: Rijksoverheid (2016)

noot 1 verplichten

noot 2 Raadsconclusies komen van de Europese Raad. In deze conclusies staan onderwerpen die de Europese Unie belangrijk vindt en welke acties of doelstellingen daaruit voortvloeien.

Opgave 3 Veiligheid tijdens het uitgaan

Bij deze opgave horen tekst 4 en afbeelding 1.

Inleiding

Deze opgave gaat over veiligheid tijdens het uitgaan. In 2014 sloten de gemeente Amsterdam, de politie en horecaondernemers op het Leidseplein en het Rembrandtplein het Samenwerkingsakkoord Gastvrije en Veilige Uitgaanspleinen. In 2015 startte een proef voor drie jaar. In tekst 4 wordt uitgelegd wat het akkoord inhoudt.

Gebruik tekst 4.

Er zijn verschillende typen bindingen tussen mensen, bijvoorbeeld politieke bindingen. Uit tekst 4 blijkt dat er politieke bindingen zijn tussen de actoren van het Samenwerkingsakkoord.

- 2p 16 Leg op grond van tekst 4 uit dat er politieke bindingen zijn tussen de actoren van het Samenwerkingsakkoord. Gebruik in je uitleg:
- het hoofdconcept binding;
 - een kenmerk van politieke bindingen.

Lees regel 24 tot en met 37 van tekst 4.

In tekst 4 staat dat de aanpak van uitgaansgeweld gebaseerd is op onderzoek van de Vrije Universiteit. Bij deze aanpak worden onder andere hosts ingezet. In dit onderzoek staat dat de samenwerking tussen deze hosts en de politie belangrijk is omdat de hosts, net als portiers, bij ongeregelheden wettelijk weinig mogelijkheden hebben om op te treden. Een kenmerk van een staat is dat er sprake is van een interne soevereine macht die regeert over een groep mensen.

- 1p 17 Door welk **ander** kenmerk van een staat hebben hosts bij ongeregelheden wettelijk weinig mogelijkheden om op te treden?

Gebruik tekst 4.

De aanpak van de gemeente Amsterdam van het uitgaansgeweld is te typeren als een rationele aanpak. Een kenmerk van rationalisering dat past bij deze aanpak is het zo efficiënt mogelijk behalen van resultaten. Deze efficiëntie blijkt bijvoorbeeld uit het feit dat horecaondernemers meewerken om uitgaansgeweld terug te dringen.

- 3p 18 Leg uit dat de aanpak van het uitgaansgeweld als een rationele aanpak te typeren is. Gebruik in je uitleg:
- **drie andere** kenmerken van het proces van rationalisering;
 - bij elk kenmerk een voorbeeld uit tekst 4.

Gebruik tekst 4.

Het Samenwerkingsakkoord kan een middel zijn om criminaliteit te verminderen.

- 2p **19** Beredeneer op welke wijze het Samenwerkingsakkoord kan bijdragen aan het verminderen van criminaliteit. Gebruik in je uitleg:
- de gelegenheidstheorie;
 - een voorbeeld uit tekst 4.

Gebruik afbeelding 1.

Afbeelding 1 is een poster van een campagne voor bezoekers van uitgaanspleinen in Amsterdam.

- 2p **20** Leg uit dat in de campagne het hoofdconcept binding te herkennen is. Gebruik in je uitleg:
- het hoofdconcept binding;
 - een voorbeeld uit afbeelding 1.

Opgave 3 Veiligheid tijdens het uitgaan

tekst 4

Kwaliteitsverbetering uitgaanspleinen Amsterdam door meer gastvrijheid en veiligheid

Amsterdam werkt de komende jaren aan meer gastvrijheid en veiligheid op de grote uitgaanspleinen. Door horecazaken per 1 juli 2015 te

5 belonen met ruimere openingstijden zullen bezoekers meer en langer kunnen profiteren van het horeca-aanbod in de stad. (...)

Als tegenprestatie gaan horeca-ondernemers zich samen met de gemeente extra inspannen om uitgaansgeweld en overlast voor omwonenden terug te dringen. De ondernemers zijn bereid niet alleen

10 verantwoordelijkheid te nemen voor wat er binnen gebeurt, maar tevens om zich actief te bemoeien met wat zich afspeelt voor hun deur, op straat.

20 (...) De bestrijding van overlast, onveiligheid en uitgaansgeweld is gestoeld op de benadering die wordt gekozen op grote festivals. (...)

Die plannen zijn gebaseerd op

25 onderzoek van de Vrije Universiteit, waar dertig maatregelen tegen uitgaansgeweld uit voortvloeiden. Op de grote uitgaanspleinen zal dat de

komende jaren worden vertaald in

30 een betere inrichting en kwaliteitsverbetering van de openbare ruimte en in de inzet van zogenaamde hosts. Zij moeten een ontspannen sfeer creëren door bezoekers

35 welkom te heten en te informeren, maar kunnen ook de-escalerend¹⁾ optreden als dat nodig is. De inzet van de hosts zal de komende maanden nader worden uitgewerkt,

40 maar de gemeente en de horecaondernemers zijn overeengekomen dat de kosten (...) zullen worden gedeeld. (...)

De verruiming van de openingstijden

45 is verbonden aan strikte voorwaarden. Zo moeten ondernemers hun personeel opleiden en instrueren om overlast te voorkomen, niet alleen binnen, maar ook als gasten de zaak

50 verlaten. (...)

Ondernemers die zich niet aan die voorwaarden houden, (...) of die te weinig doen om overlast te bestrijden, raken de bonus van de

55 verruiming kwijt. (...)

bron: Koninklijke Horeca Nederland (2014)

noot 1 De-escalerend optreden betekent dat je zorgt dat een conflictsituatie minder ernstig wordt / niet verder uit de hand loopt.

afbeelding 1

bron: Gemeente Amsterdam (2015)

Opgave 4 Personen die verward gedrag vertonen

Bij deze opgave horen de teksten 5 en 6 .

Gebruik tekst 5.

- 2p 21 Beredeneer op grond van tekst 5 dat er bij de problematiek van personen die verward gedrag vertonen sprake is van een politiek vraagstuk. Gebruik in je redenering:
- een voorbeeld uit tekst 5;
 - een kenmerk van een politiek vraagstuk.

Gebruik tekst 5.

In tekst 5 staan voorbeelden van zowel nurture- als naturefactoren waarmee je verward gedrag zou kunnen verklaren.

- 2p 22 – Geef een voorbeeld van een **nurture**factor uit tekst 5 als mogelijke verklaring voor verward gedrag.
- Geef een voorbeeld van een **nature**factor uit tekst 5 als mogelijke verklaring voor verward gedrag.
- Noem bij elk voorbeeld of het een nurture- of een naturefactor is.

Gebruik regel 41 tot en met 45 van tekst 5.

- 3p 23 **a** Beredeneer op grond van het tekstfragment dat in berichtgeving over personen die verward gedrag vertonen sprake kan zijn van framing.
- b** Beredeneer op welke wijze deze framing kan leiden tot stereotypering van personen die verward gedrag vertonen. Gebruik in je redenering:
- een omschrijving van het begrip stereotype;
 - een voorbeeld van een stereotype met behulp van tekst 5.

Gebruik tekst 6.

Stelling: Eigen Kracht-conferenties zijn kenmerkend voor een geïndividualiseerde samenleving.

- 4p 24 **a** Geef een argument **voor** de stelling. Gebruik in je argumentatie:
- een voorbeeld uit tekst 6;
 - een kenmerk van het proces van individualisering.
- b** Geef een argument **tegen** de stelling. Gebruik in je argumentatie:
- een voorbeeld uit tekst 6;
 - een ander kenmerk van het proces van individualisering.

Gebruik tekst 6.

- 2p 25 Leg uit bij welke politieke stroming de Eigen Kracht-conferenties passen. Gebruik in je uitleg:
- een uitgangspunt van de gekozen stroming;
 - een voorbeeld uit tekst 6.

Opgave 4 Personen die verward gedrag vertonen

tekst 5

Passages uit rapport Samen doorpakken

Het gaat om mensen die grip op hun leven (dreigen te) verliezen, waardoor het risico aanwezig is dat zij zichzelf of anderen schade
5 berokkenen. Het gaat om mensen met vaak verschillende aandoeningen of beperkingen (psychiatrie, verslaving, licht verstandelijke beperkingen,
10 dementie), veelal in combinatie met verschillende levensproblemen (schulden, dakloosheid, werkloosheid, verlies van dierbaren, gebrek aan participatie, onverzekerd zijn,
15 illegaliteit, etc). Door verschillende omstandigheden kan de situatie ontstaan dat zij eenmalig of chronisch in problemen komen, grip op hun leven verliezen en daardoor
20 overlast veroorzaken of zelfs in het strafrechtelijk circuit belanden.
(...)
Er zijn belangrijke zorgen en signalen dat er (...) ernstige knelpunten zijn in

het vraagstuk van personen met
25 verward gedrag. (...) Het Leger des Heils trekt aan de bel, omdat zij zien dat steeds meer mensen met een combinatie van psychische stoornissen, verslaving en verstandelijke
30 beperking, 'uitbehandeld' zijn en op straat en in de laagdrempelige opvang terecht komen. (...) De politie registreert ook in de meest recente cijfers een stijging (...) van het aantal
35 incidenten met overlast door personen met verward gedrag (zonder strafbaar feit). Woningcorporaties melden (...) een
40 toename van overlast door verwarde personen.
(...)
Mensen met verward gedrag voelen zich gestigmatiseerd en stigmatiseren soms ook zichzelf. In de media en de politiek is vaak
45 aandacht voor gevaarlijke incidenten.

naar: Aanjaagteam Verwarde Personen (2016)

tekst 6

Eigen Kracht-conferenties**Wat is een Eigen Kracht-conferentie?**

Soms kunnen mensen het even niet alleen. Sommige gebeurtenissen in het dagelijks leven zijn zo overweldigend, ingewikkeld of
5 onoverzichtelijk dat hulp wenselijk is. Hoe regel je die hulp? Hoe houd je zeggenschap en regie over de aanpak? De Eigen Kracht-conferentie biedt uitkomst. Een Eigen Kracht-
10 conferentie is een bijeenkomst waarbij je samen met familie en bekenden een plan voor de toekomst maakt (familiegroepsplan).

Varianten

Eigen Kracht-conferenties zijn voor
15 individuen en families, als herstel nodig is, bij leervragen en voor een groep, wijk of buurt. Al deze varianten gaan uit van dezelfde principes: een plan maken met
20 betrokkenen waarbij de regie in

handen blijft van de persoon of personen om wie het gaat.

Plan maken

In het eerste deel van de Eigen Kracht-conferentie legt de
25 hoofdpersoon van de conferentie, of iemand die dicht bij deze persoon staat, de situatie uit. Ook hulpverleners en andere professionals kunnen in dit deel informatie geven.
30 Daarna volgt een (besloten) deel waarin de deelnemers aan de conferentie gezamenlijk een plan maken. Professionals en de Eigen Kracht-coördinator zijn hierbij niet
35 aanwezig.

In het laatste deel van de conferentie presenteren de deelnemers het plan. Ondersteuning van professionals kan deel uitmaken van dit plan. Tot slot
40 spreekt men af wie wat doet en wanneer iedereen weer bijeenkomt, om te kijken hoe het gaat met de uitvoering van het plan. (...)

bron: Eigen Kracht Centrale